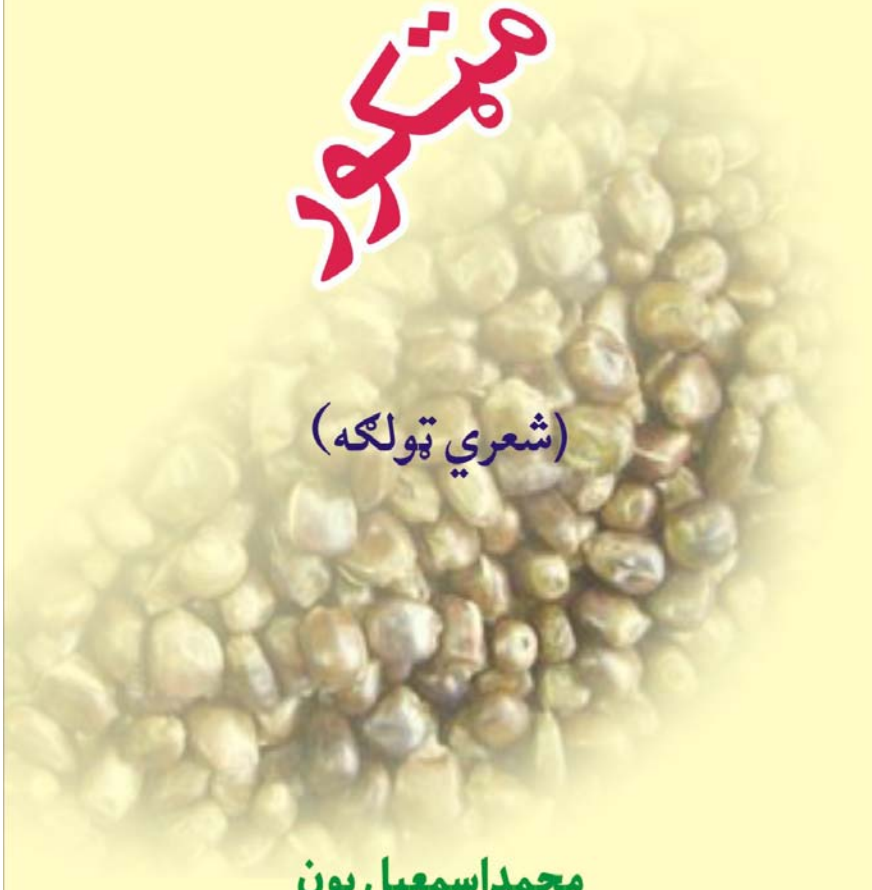

متکور

(شعري ټولګه)

محمداسمعیل یون

Yoon Cultural Foundation
یون کولتوري یون ۱۳۸۷
۱۳۸۷ل

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

متکور

(د شعرونو لومړۍ ټولګه)

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه

د کتــاب نـــوم:	متهکور
شـــــاعـــر:	محمد اسمعیل یون
خــپــرنـــدوی:	یون کلتوري یون
چـــاپــشمـــېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لـــومـــړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویـــم چـــاپ:	۱۳۸۷ل کال
دشـــــاعـــر	
پـرلـه پسې نومره:	(۴)
د خـــپـــرنـــدوی	
پـرلـه پسې نومره:	(۴)
کمـــــــــپوزر:	ضیا الرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	د ((متهکور)) د دویم چاپ سریزه	۱
۲	سریزه	۵
۳	تقریض	۱۰
۴	د متهکور په باب څو خبرې	۱۴
۵	لیونی	۲۳
۶	کلیزه	۲۵
۷	زمانه	۲۷
۸	اوښکه او خندا	۲۸
۹	د عقل احساس	۲۹
۱۰	نازک خیال ته !	۳۱
۱۱	د حیا په لاس	۳۳
۱۲	ډالۍ	۳۵
۱۳	ژوندی حسن	۳۷
۱۴	غره اور اخیستی...	۳۹
۱۵	زولانه غمونه	۴۱
۱۶	د ښکلو باران	۴۲
۱۷	ازمون	۴۳
۱۸	پرهري امید	۴۵
۱۹	متهکور	۴۷
۲۰	د ماضي عشق	۴۸
۲۱	پټې خبرې	۴۹
۲۲	د اور تاو	۵۱
۲۳	د حسن لومه	۵۳
۲۴	پخه سکروټه	۵۵
۲۵	سوی اسویلی	۵۷
۲۶	افسوس چې قبر دې معلوم وای !	۵۹
۲۷	د ماضي خندا	۶۰
۲۸	خوږلنې سترګې	۶۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹	ژړغونی آه	۶۴
۳۰	تر کاڼو لاندې	۶۶
۳۱	درې میاشتې مخکې	۶۸
۳۲	هغه چاته چې سترګې یې....	۶۹
۳۳	د وینو رود نیل	۷۱
۳۴	د ویر سکروټې	۷۳
۳۵	د اوښکو جنازې	۷۵
۳۶	له جېل نه... ګیله	۷۷
۳۷	د لمبو څاڅکي	۷۹
۳۸	د خندا قتل	۸۱
۳۹	د آه سکروټې	۸۳
۴۰	غیرتي لېمه	۸۵
۴۱	د میو اباسین	۸۷
۴۲	د اوښکو سمندر	۸۹
۴۳	د خوږو مکر	۹۱
۴۴	ارام سمندر ته !	۹۳
۴۵	د تېزابو باران	۹۶
۴۶	سندرغاړي	۹۷
۴۷	د طاعون په لوپټه کې	۹۹
۴۸	د احساس لوخړه	۱۰۰
۴۹	یادګارونه یادګارونه	۱۰۱
۵۰	کاڼو ونه ژړلې	۱۰۲
۵۱	مېړتونخور	۱۰۳
۵۲	د امید څانګه	۱۰۵
۵۳	د اسرافیل شپېلۍ	۱۰۶
۵۴	د جنګ باج	۱۰۸
۵۵	د سیند په منځ کې	۱۱۰
۵۶	سوی ګودر	۱۱۲
۵۷	مړاوي اننګي	۱۱۴
۵۸	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۱۱۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ((متکور)) د دويم چاپ سريزه

متکور زما د شعرونو لومړۍ ټولګه ده، چې اساساً پر ۱۳۲۹ل کال چاپ شوې ده. ((اساساً پر ۱۳۲۹ل کال)) ورته ځکه وايم، چې د همدې کال په بهير کې د افغانستان د ليکوالو ټولنې له خوا د چاپ پلان کې وه او د همدې کال د وروستيو درېو مياشتو په بهير کې د همدې ټولنې له خوا چاپ ته لاړه. ترننه نږدې شل کاله دمخه، چاپ دومره پرمختللى نه و، هغه وخت د چاپ توري اکثره له سرپو نه جوړېدل يا اوسپنيز وو، يو يو تورى به په ځانګړي صندوق کې پروت و، کله چې (الف) نه تر (يا) پورې هر تورى په کاربده، نو بيا به حروفچين، همغه صندوق ته، ته او اړتيا وړ تورى به يې را اخيسته، دا توري به يې پر يوه ډېر اوږده مېز، چې لس پنځه متره واټن به يې درلود، په همغو جوړو شويو صندوقونو يا کورونو کې ايښي وو. د يوې کلمې لپاره که د يو توري ټولوونکي تګ او راتګ محاسبه کړو، کېدى شي سل متره پلى واټن يې هم وهلاى وي، دا نو بيا د يوه کتاب په لسګونو زرو او يا هم لکونو کلمو ته محاسبه کړه. دا توري بيا يو تربله څنګ په څنګ ايښودل کېدل او پر يوه تار تړل کېدل، په دې ډول ترې يوه کلمه، بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلمې، بیا جمله او جملې او بیا هم متن جوړېدل، کله چې به دې په کې سمون راوسته، هغه کلمه به بېرته خلاصېدله، خو لنډه دا چې خورا زړه چاودون و. دا کتاب ما په همغه شکل چاپ کړی دی. زه دا مهال د کابل پوهنتون د درېیم ټولګي محصل وم، د درسونو ترڅنګ مې نور فرهنګي مصروفیت هم

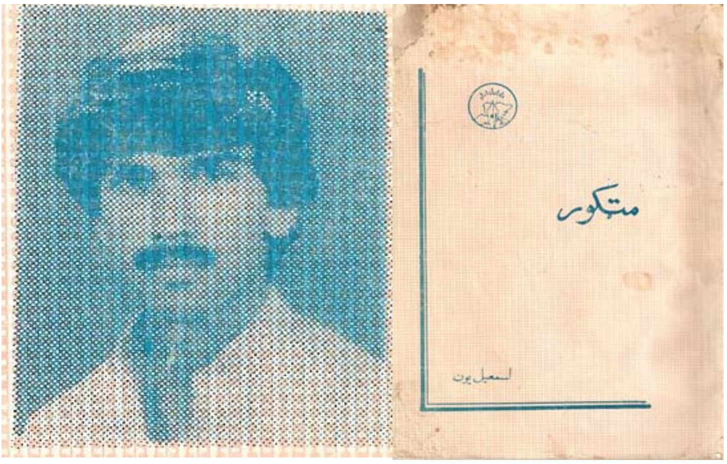

درلود او چاپخونې ته به هم هره ورځ روان وم، کله چې د کتاب د چاپ او سمون لومړني کارونه خلاص شول او ماته یې وروستي توري راکړل، نو دا مهال ۱۳۶۹ل کال خدای پاماني وکړه، ما کتاب قدرمن استاد کاندید اکاډمیسین محمد صدیق روهي او ګران ورور محمد ابراهیم شینواري ته د سریزو لپاره وسپاره، زما بل ملګري ممتاز ارمان لا وار دمخه پرې سریزه کښلې وه، څه موده نور هم د سریزو په خاطر وځنډېده، نو ځکه خو د استاد روهي او ښاغلي ابراهیم شینواري تر سریزو لاندې (۲/۱/۱۳۷۰) او (۱۳/۱/۱۳۷۰) نېټې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکل شوي، ما د لومړي چاپ او دویم چاپ پر مهال دا نېټې ځکه بدلې نه کړې، چې زموږ ګران لوستونکي د هغه وخت له چاپي بهیر سره لا ښه اشنا شي، چې د یو عادي کتاب چاپ هم هغه وخت څو میاشتني وا ټن ته اړتیا لرله. د زمانې څرخ تاوېږي، چا ته صبر نه کوي، اوس چې له هغې زمانې نږدې شل کاله تېرېږي، استاد روهي زموږ په منځ کې نه شته او د هغه په حق کې له دعا پرته نور هېڅ زموږ له لاسه نه کېږي، ګران ابراهیم شینواری او زه (یون) ژوندي او پر خپل وطن یو، ممتاز ارمان هم رانه مهاجر شوی دی. خدای(ج) خبر چې ددې شعري جونګ تر دریم چاپ پورې به موږ ته څه پېښېږي. په همدې خاطر مې د خپل تېر شلکلن فرهنګي کار پر بیا سمون، اوډون او بیا چاپ لاس پورې کړ، پر ژوند ډېر بې باوره یم او ژوند پر ما ډېر نا باوره دی، نه غواړم زما پر کړي کار سبا ته نور څوک په تکلیف شي، څه چې مې کړي، ښه دي که نا ښه، پوره دي که نیمګړي، کړه دي که ناکره؟ ښه ده چې خپله یې راټول کړم چې د ټولو پازوالي زما پر خپله غاړه شي.

راتلونکی نسل به ددې وخت ونه لري، چې زموږ په ماتو ګوډو لیکنو پسې وګرځي، د هغوی لیکنې او پنځونې باید تر موږ اوچتې وي او که اوچتې نه وي دا نو ددې مانا ورکوي، چې ژوند او فکر ولاړ دی او پرمختګ نه کوي، خو دا زموږ د اوسني نسل وظیفه ده چې خپل کارونه په خپله خلاص کړي او په هغه تسلسل کې خلل رانه ولي چې تېرو تر موږه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رارسولی او زموږ دنده ده، چې تر بل پښت یې ورسوو، د بشري ژوند ارتقا د همدغه تسلسل ترکیب دی.

له ټولو قدرمنو لیکوالو دا هیله لرم، له یوه نسل څخه بل ته کلتوري خلا پرې نږدي او تر خپله وسه پورې د وخت له تخنیکي امکاناتو ګټه پورته کړي او خپله ځاني او ملي، ټوله کلتوري شتمني خوندي کړي.

د همدې هیلې د بري په ارمان
پوهندوی محمد اسمعیل یون
کابل- افغانستان
۱۳۸۷ل کال، د سلواغې ۷مه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

په وروستیو څلورو کلونو کې، چې کېدی شي د فرهنګي ازادۍ پیلامه یې وبولو، زموږ د هنري فرهنګ په تېره د شعر په ګلبڼ کې رنګارنګ ګلان وغوړېدل او د ادب او هنر د مینوالو زړونه یې باغ باغ کړل. رښتیا خبره داده، کله چې د هنر د ازادۍ ورېمه په غرو، رغو، کلو او بانډو وچلېږي د شعر بلبل یې د هر کلي لپاره ګلورینې ترانې وایي. د تعجب خبره نه ده حتی هغه شاعران چې د کوم طلسم تر اغېزې لاندې له ځانه پردي شوي وو، له مسخ شوي حالت نه بېرته راوګرځېدل داسې ښکارېده چې هغوی خپله حافظه ترلاسه کړه، خپل کلی مالت او دوستان او دښمنان یې وپېژندل. زه په دې خبره بحث نه کوم چې د شعر ګلبوټي په هوسا او بسیا خاوره کې ښه وده کوي او که بحراني حالت د شاعر احساس راوېښوي او طغیان ته یې لمسوي، خو د دې خبرې یادونه ضروري ګڼم چې شعر او د تخلیق ازادي د مجنون او لیلا په شان یو له بله جدا یې نه شي زغملای، چېرې چې د تخلیق ازادي نه وه خدای خبر چې څومره خبرې به د شاعرانو په مغزو کې په ابدي خوب ویده شوې وي، څومره د شعر چینې به وچې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوې وي، څومره استعداد ونه به متکور پاتې شوي وي او څومره خبرې به په نه زړه ویل شوې وي، حتی هغه کسان چې له شاعر نه له پلان سره سم شعرونه غواړي د تخلیق له ازادۍ سره مخالفت نه کوي، خو هغوی د تخلیق ازادي داسې تعبیروي: موږ شاعر ته ازادي ورکوو چې زموږ د ښمنانو ته کنځلې وکړي. دا دی د تخلیق د ازادۍ اصلي او ژور مفهوم.

زه پوهېږم چې ځینې کسان به د دغو یادونو په لوستلو سره بې حوصلې شوې وي او وبه وایي چې دا خو زړې بابولالې دي، د هغو تکرار ول څه ګټه لري؟ ښه، دا نصیحت به و منو خو دا هم باید ووایو چې په تاریخ کې سپین فصل نه شته. زما ښه په یاد دي چې د داود په جمهوریت کې د تاریخ په درسي مفرداتو کې د ظاهرشاه دوره حذف شوې وه او له موجودیت نه یې انکار شوی و خو ما ورته وویل چې په تاریخ کې سپین فصل یوازې په اسطوره یې دوره پورې اړه لري او بیا هغه خالیګاه ډکه شوه.

موږ غواړو پر دغه ټکي زور واچوو چې فرهنګ یوازې د دموکراسۍ په فضا کې وده وکولای شي، که څوک غواړي چې په دې خاوره کې فرهنګ وغوړېږي نو باید د نوښت ازادۍ ته درناوی وکـــړي، په تېرو څلورو کلونو کې سره له دې چې جګړې زموږ خـــاوره د خپلو بچیانو په وینو ولمبوله، ودانۍ یې په کنډوالو بدلـــې کړې، د کونډو، بورو او یتیمانو اسوېلو یې د فلک مانۍ توره کړه، باغونه، ځنګلونه یې پو پناه کړل او مادي هستي یې تالا کړه خو له دې ټولو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره د فرهنګ په برخه کې د يوې نسبي ازادۍ له برکته يو څه تنوع او ښکلا ليدله کېږي.

د دولس کلنې جګړې په وړاندې د شاعرانو انتطباعات او تاثرات يو شانته نه دي: څوک د اتلانو حماسې انځوروي، څوک د شهيدانو پر مقبرو اوښکې تويوي، څوک د سولې ارمانونه بيانوي، څوک وران کلي او زړې خاطرې راپه يادوي، څوک د نهيلۍ او بېوسۍ نغمې غږوي، څوک سباوون ته په تمه ناست دي او ځينې په تورتم کې د اميد مشالونه ګوري.

د (مټکور) په نامه د شعرونو دغه مجموعه چې د ځوان او حساس شاعر، اسمعيل يون د اندېښنو امېل دی، د پښتني غاړې لپاره په ډېر ظرافت جوړ شوی دی، دا مجموعه د پښتو په فرهنګي ګالرۍ کې يوه ښکلې تابلو ده، چې له خپل ولس سره د اورنۍ مينې په زمينه کې انځور شوې ده، دا مجموعه د صداقت او وجدان غږ دی چې د يوه فرهنګيالي ځوان د احساساتو ترجماني کوي او څه چې وايي شاعرانه مګر رښتيا دي.

که څوک ددې مجموعې په لفظي اړخونو څېړنې کوي نو ښايي چې په لوی لاس به خپل ځان له هغه هنري اتذاذ څخه

بې برخې کړي چې د شعر په کليت، انسجام، تصوير او رسالت کې پروت دی. د ځوان شاعر اسمعيل د شعر هره ټوټه يوه هنري

(c) ketabton.com: The Digital Library

تابلو ده چې په هغه کې ښکلا، تناسب او د خيال ظرافت ځان ښکاره کوي. اسمعيل يون د خپل وخت تصوير ايستلی دی او په دغه تصوير کې يې خپل موقعيت هم ښودلی دی.

هو، هغه متهکور شوی پاتې دی او ولې به متهکور نه پاتې کېږي. هغه شاعر دی، زموږ د وخت شاعر چې نه يې ((لېوني)) خوښېږي او نه له ((هوښيارانو)) سره په يوه لاره تللای شي. دده برخليک دادی چې متهکور پاتې شي او زموږ اکثر شاعران همداسې دي. زموږ د وخت شاعر له معنوي وياړ نه پرته بل هېڅ نه لري او نه يې لرلی شي: ((دواړه نه کېږي رحمانه يا به دين کړې يا دنيا.)) خو څوک چې معنوي وياړ لري هغه په واقعيت کې هر څه لري.

خرقه پوشو په خرقه کې دی موندلی
هغه حظ چې په دنيا کې دنيادار کا

د اسمعيل يون شعرونه تر زياتې اندازې له خپل کلتور سره تړلي دي او له خاصو حالاتو نه يې رنګ اخيستی دی. دا تصادفي خبره نه ده چې د شاعر په تصويرونو کې د اور لمبې، د وينو ځپې، د اوښکو سيند، قطار قطار جنازې، اغزنه خوني لار، د تېزابو باران، اورنی اسمان او بالاخره سوی اسمعيل تر سترګو کېږي. شاعر هغه څه ته اريان پاتې دي چې نور خلک هم ورته اريان دي: د وينو سوداګري د معنويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

سقوط، د عقيدې او اعتماد بحران، د شخصي ګټې په مقابل کې له ټولو اخلاقي نورمونو نه تېرېدل او داسې نور.

زه نه غواړم چې د دغې مجموعې په باره کې د خپل برداشت ټول اړخونه بيان کړم او يا د دده د اشعارو مضمون تفسير کړم. پرېږدئ چې لوستونکي دده شعر ته له خپلو عينکو څخه وګوري، په دې مجموعه کې رمزي شعرونه هم شته، خو څوک چې له موږ سره او سېږي هغوی په اسانۍ سره په دغو رمزونو پوهېدی شي. اسمعيل ځوان دی او ځوانان خپل احساسات نېغ په نېغه بيانوي زه فکر کوم چې زمان به دغه د استعداد خاوند شاعر ته لا زياتې هنري هستونې وړپه برخه کړي.

په درناوي
کانديد اکاډميسين
محمد صديق روهي
د خوشال د فرهنګي ټولنې رئيس
۲/۱/۱۳۷۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریض

هسې خو په ټولیزه توګه ژوند د خوږو ترخو ، لوړو ژورو ، بریو ناکامیو ، امیدونو او نهیلیو نوم دی. خو د ژوند د ژورو تل ته رسېدل او د تیاره ګوټونو کشف د هر چا کار نه دی. د ژوند د رښتیني مانا پیدا کولو او پېژندلو لپاره بینا سترګو ، حساس ذهن ، له ولولو ډک زړه او بلیغې ژبې ته اړه وي او د همدغه ځیزونو څښتن ته شاعر وایي.

هغوی چې د شعر او شاعر ارزښت او استادۍ ته نه دي ملتفت کله له شعر نه علم غواړي او کله فلسفه او سیاست. په داسې حال کې چې علم او سیاست د یو شمېر ټاکلو پرنسیپونو او فورمولونو د ننه د نړۍ فورمولیکه شرحه ده او شعر د الهام پایله. خو له نېکه مرغه زموږ زلمی وینا وال اسمعیل یون د شعر ضرورت او رسالت په رښتیني مانا درک کړی او ان له تنکي زلمیښې یې په پوره ځان خبرۍ د شعریت په لار یون کړی دی، ښه ټینګ او پاخه ګامونه یې ایښي او امید دی چې د پښتو شعر د لا لوړو پوړیو په لور نور هم ګړندي، ارزښتمن او اغېزمن ګامونه پورته کړي.

ځکه یون یو داسې شاعر دی چې د شعر په ټولو باریکیو او نزاکتونو پوهېږي او زیار یې ایستلی دی، شعر ولیکي کله یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپل مظلوم او محکوم ولس په مظلومیت او محکومیت غم او خواشیني ځرګنده کړې ده. کله یې د خپل غیرتي او ننګیالي ولس په بریاوو ویاړلي دي، کله یې د ټولنیزو بدبختیو په وړاندې احتجاج او ګوتڅنډنه کړې ده او کله یې له خپلې مجبورۍ او بېوسۍ سر ټکولی، نو د کنایو، استعارو، تشبهاتو او الفاظو په شاعرانه کارونې سره یې شاعرانه ویاړلي، ګواښلي او ژړلي دي:

ځو مره مو مینه د احساس رګو کې ننوته
لکه منصور د دار ختلو سره مینه کوو

یا:

دود شو تکل د اسوېلیو په اور
ورته پرهر زړه ارماني وخندل
نور د سبا د حسن شونډې موښې
په توند (شمال) باندې ماضي وخندل

یا دا چې:

چا د اور په سترګو کې لیدلې د اوبو مینه
عقل بې احساس دی په لمن کې د پردو رغړي

او د ډېرې خوښۍ ځای دی چې زموږ شاعر د منځپانګیز نوښت ترڅنګ جولیز نوښت ته هم متوجه دی د غزلو ترڅنګ یې ازاد شعرونه هم لیکلي، ښایسته او خواږه وییونه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارولي، نوي سمبولونه او ترکیبونه یې زېږولي، د مضمون رنګیني او تنوع ته یې تر خپل وسه پام ساتلی او ژبه یې کره او معیاري ده او د شعرونو دا جونګ یې د ډېرې ستاینې او بیابیا لوستلو وړ دی. خو په خواشینۍ زموږ ښه او قدرمن شاعر د خپلو ډېرو بریاوو او ښېګڼو ترڅنګه ځینې ښویېدنې هم لري، کله کله یې د ځینو ناپېژندلو سمبولونو په کارونې سره د شعر ځینې بیتونه ګونګېږي او روښانه مفهوم نه شي ښندلی لکه:

ځو مره د مکر تخیل ته کښته شوی نرم؟
په نوم د میو راته مخکې ږدي پیالې د اوښکو

یا دا چې کله کله یې ډېر خاص او یوازې په همده پورې مربوط مسایل نظم کړي دي، چې نه یوازې عام نه دي، بلکې په خاصو مواردو کې هم کوم شعــــري ارزښت نه شي درلودای او زه افسوس کوم چې دربغه هغه یې په یو داسې خوندور جونګ کې نه وای راوړي لکه ((درې میاشتې مخکې)) او ((یادګارونه یادګارونه)). په هره توګه زه دغه جونګ یو ارزښتمن او ګټور اثر او د پښتو شعر په ځولۍ کې یې یوه رنګینه او په زړه پورې زیاتونه ګڼم او یقین لرم چې درانه لوستونکي به ددې شعرونو له لوستلو پوره خوند واخلي او خپله شعري تنده به پرې ماته کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس همدومره
د ملګرتيا په خلوص او مينه
ممتاز ارمان
۱۰/۱/۱۳۶۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د متکور په باب څو خبرې

اوس زموږ مخې ته یو داسې کتاب پروت دی چې په هغه کې د انساني احساس او تخیل یو عاطفي تړون پروت دی او هغه د ګران اسمعیل یون شعرونه دي.

شعر په خپل څو اړخیزتوب د یوې جالبې پدیدې شکل نیولی دی او دا ځکه چې د انسان جوړښت، هیلې او احساسات چې څومره بېلابېل دي، نو هماغومره یې د دغو احساساتو او هیلو د بیان ډول بېل دی او ځکه موږ باید هر شعر یوه نوې زېږېدنه وبولو.

شعر د انسان د نه بیانېدونکو ژورو حسي-عاطفي حالتونو د بیان سمبول دی. هغه څه چې په زړه کې ګرځي او ده ته د یوه موجود حقیقت په شان ښکاري، دی یې د شعر په ورېښمین پوښ کې نغاړي او موږ ته یو ښکلی لذت بښونکی پیغام کېږي. شعر ځکه په خلکو ښه لګي چې شعر د احساساتو او مینې او معنوي غوښتنو د بڼ په ګلانو کې د سحرنۍ پرخې څاڅکي دي، چې ښکلا خوښوونکی ذوق ارضا کوي او د ماتو زړونو، ژوبلو احساساتو او لطیفو هیلو نه اورېدونکی اوغلی اواز دی چې یوازې د حساس انسان د زړه او مغزو په برجونو کې د مینې زلزله راولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر شعر د شاعر د ځانګړي فکري حالت محصول دی. چې شاعر بيا طبعاً د ټولنې، چاپېريال او پېښو نه اغېزمن شوی دی او که د خپل رسالت سرته رسول غواړي، نو خپل احساس په رښتينې ډول وړاندې کوي.

د اسمعيل يون شعرونه ددې وروستيو کلونو شعرونه دي او حتماً په کې د همدې کلونو د پېښو او ټولنې انځور وينو هغه کلونه چې زموږ باتور ملت د اور او وينو په سمندر کې ولامبل، د ازمونونو په ازمون کې لا ژوندی دی او د خپل حيثيت او غرور او سټروالي ثبوت لپاره يې وياړنې هستې کړي.

که په شعر يا ليکنه کې ليکوال په صداقت سره يو څه نه وي ويلي، نو هېڅکله به همېشني نه شي او ځکه زما په نظر هغه څه چې د اسمعيل يون د شعر تر ټولو لوی بريالیتوب دی، هغه دده په بيان کې صداقت دی، هغه د پغمان د جنتي چينو په غاړه د افريقا د سارا له ګرمۍ نه فريادونه نه کوي، خو د کب په شان چې د سرو تېلو په منځ کې وي ثنا هم نه وايي.

هغه، هغه څه وايي چې محسوسوي يې،ويني يې او پرې پوهېږي، هغه د اوسني بهير رښتينی حالت بيانوي او خپل عاطفي احساس ورسره په صادقانه ډول يوځای کوي، د بېلګې لپاره (د خندا قتل) او ځينې نور شعرونه کتلای شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله مسئله چې د اسمعیل په شعرونو کې په څرګند ډول لیدل کېږي، هغه یو سپېڅلی بغاوت او خپلواکه سرغړونه ده، د استاد الفت د وینا له مخې شاعران په هګیو کې د مرغانو الوتنې او د لمر سپېدو په څیرې ګرېوان کې د لمر پلوشې لیدی شي او: ((شاعران له قید و شرطه بې پروا وي)) نو ځکه موږ د یون په شعر کې هم دغه شان شعرونه لولو:

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تیارو کې شول ډیوه لېوني
میکدې خود د زهد اور کې ناخي
په کې د بېره نه دي هغه لېوني
د عشق په تور یې په دار مه ځړوئ
کله کوي چاته سجده لېوني
زمونږ په کور به لمبې وي لا
ترڅو چې پاتې وي دا دوه لېوني.

(د جنګ باج) او ځینې نور شعرونه هم په دې باب د ځانګړي پام وړ دي.

اسمعیل یون په خپل شعر کې ډېر ژور حالتونه انځوروي او دا د پښتو د ولسي شعر هغه غوره عنعنه ده، چې نن سبا د نړیوال معاصر شعر یوه مهمه ځانګړنه هم ده او اوس په پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معاصر شعر کې هم پیل شوې ده. د ((درې میاشتې مخکې))
شعر د یوه عشقي حالت ډېر دقیق بیان دی، همدا راز د ((غره
اوراخیستی)) ((مېړتونخور)) او ځینې نور شعرونه. د
کاناډايي شعر پېژندونکي ایزابل مور په عقیده، تېرېدونکو
او ځانګړو شکلاوو ته تم کېدل، د حالت انځورول او د
نامحسوسو غوښتنو بیان د اوسني شعر یوه خاصه عنعنه ده،
د لاندې بیت په لومړۍ برخه کې یو ځانګړی حالت په ډېر ساده
ډول بیان شوی دی:

زما زړګی درزا کړي او د تا شونډې رپېږي
دي څومره خوندورې زما وستا پټې خبرې

مینه او الفت لکه څنګه چې د انسانیت د خلاصون لاره ده، د
شعر د ملکې د ظهورولو عامل هم دی شاعر او مین زیاتره
وختونه په یوه مانا کارول کېږي. انساني مینه ((د انساني توکم
بقا او دوام)) دی او د انساني مینې په خم کې رنګ شوي
شعرونه همېشني او تلپاتې شعرونه دي. د اسمعیل یون په
شعر کې د انساني مینې او عاطفي نوښتیز بیانونه د
((یادګارونه یادګارونه))، ((سوي اسوېلي))، ((کلیزه))،
((د عقل احساس))، ((د حسن لومه)) او ((پخه سکروټه)) تر
سرلیکونو لاندې لولو. له ((سوي اسوېلي)) څخه دا څو
بیتونه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سترګو په خوږو کې ډوبېدم نه پوهېدم
د مینې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم
احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور ومه په دار کې ځړېدم نه پوهېدم
موسکی شه لا هم نوره زما سوو اسوېلو ته
ساده وم چې په تا مینېدم نه پوهېدم

د اسمعیل شعر که د مینې او ښکلا پالنې هر څومره ښکلي بیانونه دي خو ورسره د هېواد او ملت له ژورې مانا نه هم ډک دي، زیاتره غزلونو کې د ښکلا او مینې تر رنګینو پوښونو لاندې د هېواد پالنې، انسان دوستی، سپېڅلي بغاوت، حق خوښوونې او خپلواکی ترانې پرتې دي. دا د پښتو د اوسني غزل یو مثبت بری دی چې د ښکلا او مینې تر پوښ لاندې د ژوند د ارزښتمنو مسایلو خواته عامه ذهنیت اړوي په لاندې بېلګه کې په ډېر خوندور ډول همدغه شان بیان شته:

چامو د مینې د جانان زلفو ته اوړونیوه
چې شنه دودونه یې زموږه په شعرو کې ځلي
زما د عشق ستونی دې لوند نه کړ پرې یو ځلې هم
څه که د میو اباسین دې اننګو کې ځلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسمعیل یون یو مسول شاعر دی او تل په خپل شعر کې د هېواد د تاریخي جریانونو په پام کې نیولو سره د خلکو، ټولنې او هېواد پر وړاندې خپل مسئولیت نه هېروي. هغه له خپلې مینې نه غواړي چې ((نور یې د سترګو په جادو کې بند نه کړي او پرې یې نږدي چې د منصوري وطن د غم او اور د توپانو ستړی کاروان او د وطن د بچو د ویرونو فریاد او د ځوانانو او زلمو قطار، قطار جنازې ووینې)) او همدغه حالاتو هغه مجبور کړی چې له خپل شعر نه د همدردۍ یوه ډالۍ جوړه کړي او ((په داسې حال کې چې نور د باران نه لاندې د میو په سینه کې له جانان سره غوټې وهي او خاندي او د ګلونو په بستر کې یې په نرمو شونډو، شونډې ایښې وي، خو دی (یون) د دردمن او د احساس په اور کې د کړېدلي انسان په توګه خپله ډالۍ داسې وړاندې کوي:

د شعر د بزم د مسرو ګلونه
د خپلو اوښکو په تار پېیم ترې امېل جوړوم
ډالۍ کوم یې ورته
یوه د درد او د شعرونو ډالۍ
د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ))
او د شاعر ډالۍ باید همدغسې وي.

د اسمعیل یون شعر د شکل له مخې ډېر ښکلی او په زړه پورې دی. غزل یې د یوې ځانګړې ښکلا خوښوونې او لوړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذوق، اوچتې قریحې، استعداد او مینې څرګندوی دی او له ښکلو ترکیبونو، انځورونو، تشبیهاتو، استعارو نه ډک دی.

ازاد شعر یې هم خوندور او زړه راښکوونکی دی او له انساني عاطفې او غني انځورونو نه ډک دی.

یوه بله خبره هم د یادولو وړ ده، هغه دا چې کله موږ یو شعر لولو نو په دې هم باید پوه شو چې ایا شاعر خپل د ننني احساس بیان کړی دی او که هسې د ورځې د مود مسایلو ته اړم شوی دی؟ د اسمعیل یون د شعر په څو کوچنیو بېلګو کې موږ ولیدل چې د هغه بیان مسولانه، زړور او صریح دی او هېڅ ډول تکلف او تصنع په کې نه شته، نو باید وپوهېږو چې ایا هغه په خپله هم دغه شان دی او که نه؟ زه چې د دوه کلونو راپه د بخوا له هغه سره ډېرې نږدې اړیکې لرم، نو هغه مې په عملي ژوند کې هم یو صادق او زړور انسان موندلی دی، هغه چې هر څه وایي دده له ژورې مینې او ډېر پاک احساس نه راټوکېدلي وي. هغه له شعر سره مینه لري، هوس یې نه کوي ځکه دده ته شعر په خپله یو هدف دی، داسې هدف چې هغه پرې د خپل زړه پرهرونه ټکوروي او د غمونو پېټی پرې سپکوي او نورو دردمندانو ته یې هم وړاندې کوي. روانو بد مرغه پېښو هغه ته درانه عاطفي زیانونه رسولي دي، چې ددغو زیانونو اغېزې دده شعر ته یو ځانګړی سوز او ساز ورکړی دی او علت یې کولی شو د ((افسوس چې قبر دې معلوم وای...)) په شان شعرونو کې ومومو. خو له دې سره سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه بل هدف د هېواد د لوړتیا په لار کې خدمت کول دي، ددې لوړ هدف لپاره کله د شعر نه د وسیلې په توګه هم کار اخلي او په دې خاطر خو په مجموعې ډول د هغه شعر مقاوم او ثابت شعر دی چې د سوو فریادونو په لوګیو کې یې هم د خندا ګلونه ټوکېږي او د موسکا غوټۍ خولې سپړي. هغه که د ژوند د ازمون د اور په سره بټۍ کې د جوارو د دانې په شان په اور اوښتی را اوښتی او ټکور پاتی شوی دی، نو د احساس او عاطفې په بڼ کې د مینې د نسیم وږمو د یوه ښکلي ګل په شان غوړولی دی، چې د شعرونو نغمې یې زموږ د زړونو تارونه خوځوي او ځانګړې خوځند عاشقانه حالت رابښي.

زه دده د شعر په باب نور څه نه وایم، ځکه د یوه هنري اثر د ډېرې ښې پېژندنې لپاره په خپله د هماغه اثر لوستل تر ټولو اسانه لاره ده، خو خپلې خبرې په دې ډول رالنډوم: سره له دې چې اسمعیل به لا تراوسه د ځانګړي سبک خاوند نه وي او کېدی شي په ځینو مواردو کې د سایل او سلیم تر اغېزې لاندې راغلی وي، خو په شعـــر کې یې نوښتګر خوځون، د سپېڅلي احساس زړور بیان، د ځانګړي ښکلا ییز ذوق شته والی ، مسولیت ته ځیرتیا او له شعر سره د زړه له کومي مینه او اړیکي او ترون موږ ته دا هیله پیدا کوي، چې ډېر ژر به د هغه شعر نور هم پرمخ لاړ شي او د ځانګړي سبک خاوند به شي. په دې هیله چې دده شاعرانه احساس تر پایه دې ته ځیر وي چې وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـوره احـساسه هـغه کـور کلی یوازې نه کړې !
چې ګرېوانو کې یې ټول عمر ګرځېدلې اوښکې
ده ته د شعر په لار کې له مینې ډک، بریالی او پرمخ تلونکی
یون غواړو.

په مینه او درناوي
ابراهیم شینواری
۱۲/۱/۱۳۷۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

لېوني

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تيارو کې شول ډېوه لېوني

ميکدې خود د زهد اور کې ناخې
په کې د ېره نه دي هغه لېوني

دا چې بې درېغه پرې قدم ږدې اشنا !
کلي کې نه شته دي سوچه لېوني

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشــق پــه تــور يــې پــه دار مــه ځــړوئ
کلـــه کـــوي چاتـــه ســـجده لېـــوني

زمـــوږ پـــه کـــور بـــه لمبـــې بلـــې وي لا
تـــر څـــو چـــې پـــاتې وي دا (دوه) لېـــوني.

۲۶/۵/۱۳۶۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلیزه

شعره ! ګلونه شه غوټۍ شه پاڼې پاڼې شه
د میو پاڼې
لاړ شه ! زما د یار په نرمو او خوږو زلفو کې
وځلېږه
وخنده
او زما د زړګي
د خوږې مینې د اسرو او امیدو له تله

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته په مينه مينه
مبارکي ووايه
نن يې کليزه ده
د ژوند کليزه
يوه د حسن او ښکلا کليزه
د اسمعيل د محبوبا کليزه.

مرکزي ليليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمانه

چـــا زمانـــه څـــوک زمـــانې وخـــوړل
چـــا میخانـــه څـــوک میخـــانې وخـــوړل

زمـــا د عشـــق تنکـــي تنکـــي ګلونـــه
د تـــا د ســـترګو پیمـــانې وخـــوړل

د اســـمعیل ســـپېره مېـــره ملګـــري
مـــنم چـــې خپلـــې یـــارانې وخـــوړل.

۱۳۶۷ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکه او خندا

زه اوښکه اوښکه شم پر مخ راشمه
ته ټول هوس شې او بیا وموسېږې
زه اسوېلی شمه د سوو هیلو
ته په نڅا شې او کړس کړس وخاندې
نو زما و ستا یارانه نه شي سره
ځکه چې اوښکې خندا نه جوړېږي.

۱۹/۱۱/۱۳۶۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عقل احساس

ستا د غمبورو د ښکلا سُرخي چې ځل ووهي
زما زړګی ورته له تندې ځنې جل ووهي

د شونډو جام نه دې خوارېږه په نورو مه دوړوه
د مينې تاو مې درنه خدای مه کړه اجل ووهي

د زړه پر تل مې پرهرونه سره او شنه غوندې شي
کله چې ټال دې سره ګلونه په وربل ووهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د عقــل احســاس دود شــولو د مکــر پــه اور
څنګــه بــه حســنه امیدونــه ســتا منــزل ووهــي

لـړ دي ګــورين نظــر پــه ســترګو کــې تســل نخــوه
چې مــې زړګـی د مينــې ســختې پــه تکــل ووهــي.

۱۱/۲/۱۳۶۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

نازک خیال ته !

ته لا تر او سه پورې
د عشق په اور کې
د سکروټو په سر
تناکې شوی نه یې

ته لا تر او سه پورې
د اسوېلیو او آهونو په اور
لکه نینه دا سې اوښتی نه یې

ته لا تر او سه پورې
د غم تنور کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اور لړوني غوندې
لوغړن شوی نه يې
نو نازک خياله !
د خوښيو خياله !
د هوسونو خوشاليو خياله !
لاړ شه د عشق د اور په ګرمو لمبو
خپله سينه ومونبه
او د احساس په سيند کې ولمبېږه
بيا نو راځه !
موږه د اور بڅرو
تر کاڼو کلکو سره
د عشق او پاکې مينې
په نوم سنګر ونيسه
او د اسمان کاڼو ته سر ونيسه !

۱۴/۸/۱۳۶۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حیا پهلاس

عشــــقه لېـــونی شـــو مه دتـــا پـــهلاس
زړه دې زمـــا ورکـــړ د بـــل چـــا پـــهلاس

هجـــــر د زړګـــــي تـــــل راتـــــه وســــېزه
خـــدای خـــو دې نـــور واخلـــي د بـــلا پـــهلاس

رســــي د امیـــد کـــاروان منـــزل پـــورې
تـــم کـــه چېـــرې نـــه شـــي د جفـــا پـــهلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکـــو یارانـــه کـــې رنګینـــۍ وکـــړې
زه هســـــې ګیـــر شـــوی د حیـــا پـــه لاس

څنګـــه بـــه تنـــدی پـــه ځمکـــه نـــه وهـــم
ویـــــنم جـــام د میـــو د مـــــلا پـــه لاس

بختـــــه ! ګــــدایي بانـــــدې دې مـــــه ژاړه
ډېـــرې ښـــکلې لـــو ېږي د ګـــدا پـــه لاس.

۱۵/۵/۱۳۶۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

نن د دیدن په ورځې
د اورا و وینو تر شپېو نه وروسته
څوک د عطرونو تر باران نه لاندې
د میو سیند کې له جانان سره غوټې وهي او خاندي
څوک د هوس په میو
د مرغلرو د خوندو له پاسه
رغړي را رغړي مینه مینه وایي
چا د ګلونو په بستر کې
شونډې ایښې دي په نرمو شونډو
او د عشقونو د خوندو جامونه
بې دریغه دریغه په سرو اړوي
خو زه له درد نه رغېدلی انسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اور په څنو زنګېدلی انسان
د احساس اور کې کړېدلی انسان
نن د سرو اوښکو او د وینو د موسم له ښه
خپلې خوږې مینې ته
شاعرانه او ښکلو سترګو ته یې
پستو پستو خمارې زلفو ته یې
د شعر د بزم د مسرو ګلونه
د خپلو اوښکو په تار پېیم
ترې امېل جوړوم
ډالۍ کوم یې ورته
یوه د درد او د شعرونو ډالۍ
د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ

۱۳۶۷ ل کال **۵** مه میاشت
د لوی اختر دویمه ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندی حسن

مـورې ملامـت یـو چې لـه ښـکلو سـره مینـه کـوو
د زړه پــه وینــه نــازولو ســره مینــه کــوو

چـا ده لیـدلې د اورونـو سـمندر کـې غـوټې؟
مـورې لېـوني یـو چـې لـه ګلـو سـره مینـه کـوو

نـــور یـــې نظـــر د اننګـــو پـــه میـــو ولمبـــوي
مـورې یـې د تشـې خـولې خنـدلو سـره مینـه کـوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک لمبه شي د ژوندي حسن له مینې څخه
موږ ساده زړي خو له تللو سره مینه کوو

څو مره مو مینه د احساس رګو کې ننوته
لکه منصور د دار ختلو سره مینه کوو

اړوه جام دې د خوږو سترګو په سترګو کې مو
موږه اورونه له اورڅښلو سره مینه کوو.

۵/۷/۱۳۶۷
مرکزي لیلیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غره اور اخیستی...

نن د ښکلا د غرو د ښکلو شنو ناوونو په تل
هلته چې سپينې غيرتي اوبه به تل بهېدې
د عشق د زانګو د بچيو وينې دارې وهي
رود سوربخن غوندې دی
او شاوخوا تيږې يې هم په وينو ولمبېدې
اور ورته ناڅي له خندا نه شين دی
ان هلته لرې يې په تالو او ډاګونو کې هم
له ډېره تاوه د سيسيو بچي وسوزول
ځکه چې لرې لرې څه وړاندې هلته
پر هغې تورې غټې تيږې باندې
يو ښکاري (باز) ناست دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجې یې سرې دي د سیسیو د زړګو په وینو
او خپل وزرونه په غرور ټپوي
(شاهین) هم پاس د اسمانو له څوکو
د ښکار نظر تړلی
څو چې د زرکو سینې وڅیري په خپلو پنجو
خولاندې ګوري چې غره او ر اخیستی
له ګڼ ځنګله څخه لوخړې خیږي
او د مرغانو بچي سېزي په کې
څوک یې لمبې نه ویني
څوک یې اواز ناوري.

۱۳۶۲ل کال د سلواغې میاشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

زولانه غمونه

غمونــه مــې ترلــو پــه غمــو کــې زولانــه
لمبــې مــې بلــولې د خــرد پــه ګرېوانــه

غیـرت بـه مـې اغیـارو تـه ښـودلی د پښـتو وای
په مخ کې که مې خندِ نه وای (بې ننګه) پښـتانه.

۲۲/۵/۱۳۶۲
خوشال خان لېسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښکلو باران

دلته د ښکلو باران
په لپو لپو ډکو ډکو کاسو
د خماري وريځو له شونډو څخه
اوري را اوري نازولو باندې
خو پر دې وريت اسمعيل
په دې ستي او کړېدلي باندې
د غم په څپو زنګېدلي باندې
يو څاڅکی هم نه اوري
يو څاڅکی هم...

د ۱۳۶۷ کال د غويي مياشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازمون

عقل مې د عشق په تکل اور کې په لمبو رغړي
مينه مې خوږلن کې په انګار او په ايرو رغړي

(نن) راته په سترګو کې لمبه د قهر تاوه کړه
هيله مې له دې هم د سکروټو په سرو رغړي

خومره د اميد په مينه نازې مې ګوګل کې زړه
عشق باندې په مالګو کې په خپلو پرهرو رغړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا د اور په سترګو کې لیدلې د اوبو مینه؟
عقل بې احساس دی په لمن کې د پردو رغړي

بیا نازکو نرمو له ازمون نه پښې وکښلې
موږه مټکورو سره چېرته په اغزو رغړي

ښکل به مې امید کړي د سره حسن اننګي په عشق
ځکه چې نن وخت ورته په پښو کې په توبو رغړي.

۱۵/۱۲/۱۳۶۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهري امید

د دوزخي شوندو له خوند نه چې خوا ږه وروي
پــه پرهرونـــو مـــې دمـــالګو کـــانې تـــه وروي

څنګــه بــه عقــل د جنــون پــه اور کــې ونــه رغــېږي
داسې خوندونــه د وختونــو خــو پــرې نــه وروي

دود شــو زړګی مې ستا د حسن د ښکلا پـه نظر
د مکـــر دام دې لـــه خـــوږو ځنـــې ترخـــه وروي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د شاعر د قلم تاو به عقل لولپه کړي
د سترګو اور چې ورته تل په ګرېوانه وروي

خود به لمبه شي ستا نظر نه مټکوره نيني
د اورنيو شونډو تاو نه چې پرې سره وروي

۱۳۶۷ل کال، چنګابن

(c) ketabton.com: The Digital Library

مټکور

زه د ارمان لپاره
لکه د جوارو دانه
د اور بټۍ کې
د ازمون په ګوتو
په مينه مينه
په اور واوښتم راواوښتلم
خود لمبو له تاوه
سپينه پولۍ نه شولم
او د خوږې مينې
د عشق له زوره
د اور لمبو کې
مټکور پاتې شوم.

۳/۱۱/۱۳۶۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماضي عشق

اشـنا دا سـتا د ماضـي عشـق لـه زوره
زه لـــه خونـــدو د ننــــي ووتـــم

عشـقه دا سـتا د رنګينـو جهـان تـه
خــالي راغلــی وم خــالي ووتــم

۲۱/۴/۱۳۶۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټې خبرې

تـر څـو بـه مـو پـه مـنځ کـې وي اشـنا پټـې خبـرې
د مینـــې د رازونـــو او حیـــا پټـــې خبـــرې

زمـا زړګـی درزا کـړي او دتـا شـونډې رپـېږي
دي څـو مره خونـدورې زمـا و سـتا پټـې خبـرې

سـوزېږو بـه پـرې زه او تـه اشـنا او زمـونږ مینـه
زمـا او سـتا پـه بـاب کـړي نـور همـدا پټـې خبـرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا رقیب رقیب شوه او وختونه غمازان شول
مجبوره یو چې وکړو یاره بیا پټې خبرې

چا ویل درته چې وایه اسمعیل ته پټ رازونه
اخر یې درته ټولې کړې رسوا پټې خبرې.

۴/۱۰/۱۳۶۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اور تاو

د زړه تـــوتې مـــې پـــه انګـــار ونيســـئ
ژونـد تـه مـې غـم عشـق تـه مـې دار ونيسئ

اخلــم لـــذت د خـــوږې مينـــې ترېنـــه
مـــا د غـــم زور تـــه پـــه وار وار ونيســـئ

پـــام چـــې رقيبـــو لـــه څـــه ونـــه وايـــئ
زمـــا پـــه قتـــل بانـــدې يـــار ونيســـئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکــو راځــئ د خــوږې میـنــې پــه نــوم !
د اور پـــه تـــاو مـــا ګناهکـــار ونیســـئ

د اســـمعیل خـــږو ســـپېږو ملګـــرو
ســـورکۍ ډیـــوه مـــې پـــه مـــزار ونیســـئ.

۱۹/۷/۱۳۶۷
مرکزي لیله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حسن لومه

عقـــل کـــې ســـتا شـــيرين نظـــر ونڅېـــد
ځکـــه جنـــون شـــو ســـر پـــه ســـر ونڅېـــد

د حســـــن لومـــــه دې پـــــه نـــــاز غـــــورځوه
چـــې پـــه ســـينه کـــې مـــې ځيګـــر ونڅېـــد

وينــــې د مينــــې د ازمــــون وختونــــه؟
ســـر مـــې د مـــرګ پـــه تـــود ډګـــر ونڅېـــد

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د خوارہ نظر په تونـد کتلو
د زړه په تل کې مې پرهر ونښېد

لمبه د ګرمو شونډو مه بلوه
تناکې زړه مې په نشتر ونښېد

څومره دې حسن کې غرور تاو شوی
شوخو کتلو ته دې لمر ونښېد.

۲/۱۱/۱۳۶۵
رحمان بابا لیسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخه سکروټه

عشــقه جنــون ومــه ځــه نــور خــو نــه وم
یــو اســو یلی ومــه ځــه اور خــو نــه وم

ســتا نــاکردې دي ځــه ویلــی نــه شــم
د ټنګــه ســرو د پېغــور خــو نــه وم

چــا درتــه ویــل چــې پــل پــر زړه ږده زمــا
پخــه ســکروټه وم لا ســکور خــو نــه وم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکـــه دې وریـــت کــړم اننګیـــو کـــې ژړ
لکــه اوربــل پــرې بانــدې خــور خــو نــه وم

دا خـــو د تـــا د حســـن اور ســـوی یـــم
کــه نــه لــه ســره دومــره تــور خــو نــه وم.

۱۵/۵/۱۳۶۲
خوشال خان لېسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوی اسوېلی

د سترګو په خوږو کې ډوبېدم نه پوهېدم
د مینې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم

احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور ومه په دار که ځړېدم نه پوهېدم

دا ستا د مینې زور و که د عشق د خوږو تاو؟
په نره چې په اور کې نخېدم نه پوهېدم

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیـرت کـې شـو غیـرت زمـا د مینـې پـه ازمـون
سـور ګل غونـډې بـې وختـه رژېـدم نـه پوهېـدم

موسـکۍ شـه لا هـم نـوره زمـا سـویو اسـوېلو تـه
سـاده وم چـې پـه تـا مینېـدم نـه پوهېـدم.

۳۱/۳/۱۳۶۶
لغمان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپل پلار د شهادت د تلین په درنښت.

افسوس چې قبر دې معلوم وای !

ما به د ګرم احساس وینو باندې
د عشق د پاڼو د خندا په څپو
ستا د تناک امید پولۍ لیکلې
او د تیزابو د اورونو په سیند
به لمبېدلم ستا د عشق د تکلونو په زور
هر مازیګر به مې د پېغلو د وربل ګلونه
د خپلو سپینو توپانې اوښکو له سپینو امېلونو سره
د اور په رنګ باندې لیکلو سرو شعرونو سره
تا پر مزار شیندلو پاڼې پاڼې
افسوس چې قبر دی معلوم وای
افسوس چې قبر....

۱۳۶۲ ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماضي خندا

د آه پــــه تـــاو عشـــق لېـــوني وخنـــدل
شـــونډو د ګـــل کـــې چـــې اغـــزي وخنـــدل

عقـــل بـــه ونـــاځي احســـاس تـــه خجـــل
حســـن د غـــم کـــې کـــه زړګـــي وخنـــدل

دود شـــو تکـــل د اســـوېلیو پـــه اور
ورتـــه پرهـــر زړه ارمـــاني وخنـــدل

د ګـــل خنـــدا یـــې پـــه لمبـــو ونیـــوه
ســـیلۍ پـــه مینـــه د ســـپرلي وخنـــدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــور د ســـبا د حســـن شـــونډې موښـــي
پـر تونـد (شـمال) بانـدې ماضـي وخنـدل.

۲۰/۲/۱۳۶۲
خوشال لېسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوږلني سترګې

مینه کې د وخت د انګار سره موښم
اور مې د ګوګل په درانه موښم

پرېږده چې ښپه د ازمون واړوم
سوزندو سکروټو کې مې زړه موښم

بله دې لمبه کړه د مغرور نظر
چا ویل چې زړګی مې په کې نه موښم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـــه ولـــې د عشـــق لـــه زوره ځنـــګ کـــوې؟
اور کـــې خـــو د مينـــې ځيګـــر زه موښـــم

ســـتا خوږلنـــو ســـترګو کـــې اشـــنا پـــه عشـــق
زړه مـــې لکـــه وره پـــه تنـــاره موښـــم

نـــور دې بـــه خـــوږو کـــې احســـاس ولـــړي
زه خـــو مـــې شـــعرونو کـــې ترخـــه موښـــم

بـــوی بـــه کړمـــه يـــاره ســـتا د حســـن ګـــل
نـــن چـــې يـــې اغـــزي پـــه ګرېوانـــه موښـــم.

۱۸/۱۱/۱۳۶۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژړغوني آه

د ژړغـــوني آه پـــر شـــونډو تلوســـې وځلـــي
د عشــق پــه عقــل کـې چـې مينــې تــه اسـرې وځلـي

واوړي تکـــل د اور تـــر پولـــو پـــه تنهـــاکو پښـــو
د مســـــتقبل پـــر اننګـــو چـــې ارادې وځلـــي

شعره ! د اوښکو حسن ښکل کړه په چاودلو شونډو
چې د ويـر بحـر کـې دې عشـق څپـې څپـې وځلـي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لامبي څپه چې ستا د خوند زما د اوښکو په سیند
د پرهـــري امیـــد پـــه ســـترګو مـــې ګیلـــې وځلـــي

داسې مې ښکاري د سورکي زړګي پولۍ له لرې
لکـــه د یـــار پـــه اننګـــو کـــې چـــې خـــولې وځلـــي

واړوه عشـــقه ! د تنکـــي ارمـــان غـــوټۍ مـــې پـــه اور
اخـر بـه سـتا د هـوس سـيند کـې هـم لمبـې وځلـي.

۱۲/۱۰/۱۳۶۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر کاڼو لاندې

زړه نـــه لمبـــې چـــې د خنـــدا وتلـــي
ورتـــه لـــه خـــولې نـــه مـــې د تـــا وتلـــي

دا چـې هغـوی پـه زغـرده خانـدي پـر مـوږ
څـــه شـــی دي زړه نـــه ورتـــه بيـــا وتلـــي

ټـــول قوتونـــه د پرديـــو دلتـــه
ښـــکاره راغلـــي دي پـــه غـــلا وتلـــي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا اسـمعیل تـر کـانهو لانـدې کـړۍ ښـه
بیـا یـې لـه خـولې ځنـې ربښـتیا وتلـې.

۱۳۶۷ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې میاشتې مخکې

درې میاشتې مخکې
زه او یار مې سره
سترګې پر سترګو شولو
ما د هغې سترګو کې
هغې زما سترګو کې
د یوه ژوند د امیدونو کیسه وکړله
سره موسکي شولو او ومو خندل
بیا د هغې سترګو کې
زما د هیلو امیدونو انځور وګرځېده
او بیا زما سترګو کې
ددې د سترګو تصویر پاتې شو
تراوسه پورې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه چاته چې سترګې يې زما سترګو ته خوا ږه راکوي

نور دې د سترګو په خوږو کې سترګې نه موښمه
نور دې د ګرمو اننګو په ګرمو ميو نظر نه ډوبوم
نور دې د نرمو ښکلو شونډو د خوندونو سيند کې نه لامبمه
رانه هېرېږي
رانه هېرېږي د ستي هيلو ساړه اسوېلي
د غيرتي اوښکو مست رود ، د وينو مستې څپې
د منصوري وطن د وينو ليکې
د غم او اور د توپانونو سترې شوې کاروان
نو راته مه ګوره خوږې خوږې په ښکلو سترګو
او پر احساس مې د سرو شونډو د خوندونو خواږه مه اوروه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې رانه هېر نه شي
ددې وطن د هر بچوني د ويرونو فرياد
د وينو رود د اوښکو سيند
او د ځوانانو او زلمو کتار کتار جنازې
کتار کتار...

۱/۴/۱۳۶۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وینو رود نیل

احساس پر عقل بلې کړې لمبې په لپو لپو
جنونه په سر واړوه نشې په لپو لپو

د شونډو تبسم دې رانه ګرد د غم ونه لید
د زړه وینې که غرپ کړې زمانې په لپو لپو

موسکۍ شه د سورکي پرهر د وینو رود نیل ته
حسینې ډکوه ترینه پیالې په لپو لپو

لذت کې د خندا دې چې لاهو شي خوند د نورو
په سترګو کې مې تاوې شي ګیلې په لپو لپو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اغــزو د ګــل د پــانړو تبســم دی پــه اور ســوی
پــه زلفــو چــې دې ټــومبم ترانــې پــه لپــو لپــو

هوس دې د ښایست بیا د جنون پـه سـیند کـې لامبي
د عشـق پـه زړه مـې موښـي چـې ایـرې پـه لپـو لپـو.

۲۱/۲/۱۳۶۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وير سکروټې

عشـــقه زورور يـــې خـــو تـــوبې مـــه مـــاتوه
شـــونډو د اشـــنا تـــه اوســـېلې مـــه مـــاتوه

پـــروت پـــه کـــې لـــذت دی د زمـــان د لېونـــو
پـام کـــوه ســـاقي ډکـــې پيـــالې مـــه مـــاتوه

ځـو اشـنا پـه عشـق کـې پـر اغزنـه خـوني لار
غبـــرې د وصـــال تـــه ارادې مـــه مـــاتوه

وکــړه پــه مغــرور نظــر خــوارې خــوارې کاتــه
تاتـــه مـــې اســـرې دې دا اســـرې مـــه مـــاتوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موښــم نــن پــه شــونډو ســتا ســره ښــکلي اننګــي
کــړې دې وعـــدې وې اوس وعـــدې مـــه مـــاتوه

خیـر کـه زه دې وریت کـړم پـه سـکروټو کـې د ویـر
څانګـــه د امیـــد مـــې زمـــانې مـــه مـــاتوه

راز د محبـــت پـــه کـــې نغښـــتی دی د یـــار
ســـویه اســـمعیله زولنـــې مـــه مـــاتوه.

۱۳/۱۱/۱۳۶۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوښکو جنازې

پر سوي مخ مې دي رواني سلسلې د اوښکو
راته خندېږه او کوه مې تماشې د اوښکو

چا مې پر شونډو د خندا د څپې ځل ونه لید
عشقه ! ګرم نه يمه راغلي مرحلې د اوښکو

د کوم احساس له خولې نه وځي د زګېرويو کتار
چې د شعر سترګو نه مې خوشې دي ويالې د اوښکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا بــه تصــوير د چــا د ويــر وي انځــور كــړی قلــم
ځكــه يــې نــوكې نــه تــويېږي ترانــې د اوښــكو

څــومره د مكــر تخيــل تــه كښــته شــوي نــرم !
پــه نــوم د ميــو راتــه مــخ كــې ږدي پيــالې د اوښــكو

څنګــه بــه ګــاټي متكــور نــه شــي د ســترګو زمــا
چــې شــپه او ورځ ترېنــه تــاوېږي ســرې لمبــې د اوښــكو

شــي بــه كــړې د يــار مغــرورې ســترګې عقلــه كــه نــه؟
چــې ورتــه يوســم ســتړې شــوې انديښــنې د اوښــكو

ســتا د لــذت نــاظر دې ســېزي د عشــق هيلــه زمــا
اخــر بــه ورم د خنــدا كــټ كــې جنــازې د اوښــكو.

۲/۲/۱۳۶۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

له جېل نه... ګیله

((ته په وړو کي جېل کې
مور دلته لوی زندان کې))
د یوې مینې د ارمان په هیله وسوزېدو
ته خو لا ښه وې
د خوږې مینې د پاڼو شنه دودونه دې ونه لیدلو
مور ورته ښه کتلې
چې مو د مینې سره ګلونه د یارانو د لمبو
د سمندر څپو کې وسوزېدل
ژبه مو ګونګه وه ترلې وه د اور د دار په
مستو لیکو
چغې مو نه شوې وهی
ښه مو لیدله خپله مینه د انګار د سمندر ګوتو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پانې يې ورژېدې
خندا يې وچه شوله
او ليلا يې حسن يې مړاوی شو د درد په چړو
خو مينه مړه نه ده لا
پام چې نهيلی نه شې
اوس نو زموږه مينه
زما او تا غوندې يو څو لېوني
په مينه مست څيرې ګرېوان
او سربېرې غواړي
چې ورته وناڅي لمبه شي
او د خپلو زړګو د وينو مستې فوارې
ورته امېل امېل کړي
بيا به زموږه مينه
له خندا شنه شي
او ګلونه به يې بيا زلفو کې وتو کېږي
او بيا به موږ لېوني
هم ورته هلته له خندا نه شنه شو.

۱۲/۲/۱۳۶۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لمبو څاڅکي

د نن په ائينه کې چې موسکی راته پرون دی
اشنا دادې ادا ده که جادو او که جنون دی؟

د کوم یو ګل پر شونډو د خندا سندره شنه کړم
پر پېغلو پسرلیو مې راغلی چې کونتون دی

په ګرمو شونډو خاندو خو یو بل ښکلوی نه شو
زما و ددې ترمنځ څه د ډیورنډ کرښې ترون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

منمه د ((شمال)) د لمبو څاڅکي دلته نه شته
ددې ګلبڼ پر پاڼو يې پرې ايښی خو طاعون دی

کوم چا که د رښتينو لېونو پوښتنه وکړه !
په دغه وران مالت کې خو يې يو استازی يون دی.

۲۳/۸/۱۳۶۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خندا قتل

مور د خدای په کتابو
او د نبي په احاديثو کې
دا لوستي وو چې:
قتل د روح لويه ګناه ده په ژوندون کې د چا
او ملايکې د خدای ذات دي
چې له ټولو ګناهو نه پاکې
خو اوس کلونه کېږي
چې تر مودو نه مخکې
زمور د سوي زړه د مينې کور نه
د بېګناوو ماشومانو او ځوانانو
د ژوندون جنازې
د فرښتو په بېګناوو ګوتو
ځي د اسمان غېږې ته
نو اوس د مينې تخيل کې د وجدان

(c) ketabton.com: The Digital Library

او عاطفې د سمندر پر څپو ناستو
د احساس بڅرو
ووایئ چې:
دا بېګناهه او معصومې فرښتې به زیاتې
د نازولو ماشومانو د تنکۍ خندا په قتل
ګنهکارې نه شي !؟

۲۲/۴/۱۳۶۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د آه سکروټې

د درد پـه ژړنـده دل نـه شـوې زمـا د عشـق نینـې
د نرمـو شـونډو ځـل نـه شـوې زمـا د عشـق نینـې

د سـوز پـه اور چـې اوړې نـن د مکـر پـه خـوږو
د چـا د زلفـو ول نـه شـوې زمـا د عشـق نینـې

تـهـاک امیـد مـې واړوه تـر پولـو د ازمـون
لمبـو تـه بـې تکـل نـه شـوې زمـا د عشـق نینـې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چا د مينې سينه کې مې احساس غوټې وهلې
چې بندې په اجل نه شوې زما د عشق نينې

د آه سکروټو دود کړلې بټيو کې د اور
پوليو سره مل نه شوې زما د عشق نينې.

۲۲/۹/۱۳۶۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

غيرتي لېمه

زما د مينې ښکلا
لکه بېباکه ماڼو
د قهرجنو لمبو
د سيند په مستو څپو
تاوه راتاوه شوه
او ډوبه شوله
او د اميد هيله مې
د اور په غېږه کې په نرمو پښو
په اسوېلو اسوېلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونخښېده

خو زه هغسې چې پخوا ومه څه

هسې به یم هسې به او سمه لا

نه به د چا خندا ته وخاندمه

نه به قبلې ته د ښکلا او حسن

د خپل غیرت لېمه کاږه ونیسم.

۴/۱۰/۱۳۶۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمیو اباسین

د مینې څړیکه مې د وریت زړګي پردو کې ځلي
عشقه ګناه دې زما سویو اسوېلو کې ځلي

چا مو د مینې د جانان زلفو ته اور ونیوه
چې شنه دودونه یې زموږه په شعرو کې ځلي

دا خو زما د اسوېلو د تپ تاونه وینې
ځکه خوارږه یې د سرو شونډو په سرو کې ځلي

زما د عشق ستونی دې لوند نه کړ پرې یو ځلې هم
څه که د میو اباسین دې اننګو کې ځلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـام چې پـه تريـو نظـر يـې حسـن تـه نظر ونـه کـړې
د خوشـال تـوره مـې تراوسـه لا پښـتو کـې ځلـي.

۲۱/۴/۱۳۶۲
خوشال لېسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوښکو سمندر

وخت چې له غوسې نه سور تکل ته شونډې وسپړي
ژوند په اوښکو لوند شي او اجل ته شونډې وسپړي

مینې سمندر د سپینو اوښکو په څیر ونه لید
اوس به نو زړګی د چا تسل ته شونډې وسپړي

تاوه شي ترخو کې د احساس د فریاد چغه پرې
دا د غم قلم مې چې غزل ته شونډې وسپړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوب چې وي زړګی د اورني غم په سیندونو کې
چېرې به حسینې ستا وربل ته شونډې وسپړي

ورغړي تنهاک هوس ماحول د اغزیو کې
عقل او امید چې مستقبل ته شونډې وسپړي

تاوه کړه لمبه د ګرمو شونډو په سینه کې مې
وریت ویده زخمونه به یې ځل ته شونډې وسپړي.

۱۳۶۶ل کال، تله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوږو مکر

تنهاک ځیګر مې حسن په سپرغیو سولوي
د آه او ښکه مې عشق په مایوسیو سولوي

د عقل د احساس سترګو ونه لیده پرهر
د وخت د اور په زور یې په اغزیو سولوي

خندا یې سمندر شي زما درد ته په هوس
د مینې د بڼ ګل مې په سیلیو سولوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق د خوږ مکر ته نظر کړئ اوښکو نن !
پـــه شـــونډو بانـــدې آه د لېونيـــو ســـولوي

د درد په کړايي کې په زړګي شي خود لوګی
خـوږې زلفـې چـې يـار پـه اننګيـو سـولوي

د سور مستقبل تال کې به عشق وزانګي اخر
خنـدا کـه نـن اميـد پـه اسـوېليو سـولوي.

۲۹/۷/۱۳۶۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارام سمندر ته !

ولې غلی او ارام یې
ته خبر یې چې څه وشول او څه کېږي
د نړۍ په وچو غرونو ، سپېرو دښتو ، ځنګلو کې؟
ته خبر یې چې څه اوري
د اسمان له ګرېوانه نه
د بېوسه روح پر مینو ؟
ته خبر یې چې ټول ژوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو د بل د ژوند په بيه د ژوندون شپېږ رانيسي؟
ته خبر يې د وحشت د پاچايانو
واکمني د قاف له غرونو ان زمونږ تر کوره رسي؟
ته خبر يې چې زمونږ د کلي خوا کې
هره ورځې د کارغانو ډلې ډلې
د وګړو پر سينو باندې ټونګې کړي؟
که نور هم غواړې همداسې:
چې ماران او ښمځرې دې
د سيسيو بچي وخوري
او پر سمه لويه لار دې
د لېوانو کاروانونه
د شپنو په رمو ګډ شي
که نور هم غواړې همداسې
چې بيا هم روحي وګړي
د چا مينې ته اور ورکړي
د چار روح کړي تيږو لاندې؟
نو که داسې نه وي خو ځه
تر پېړيو زغم نه وروسته
په څلور کونجه دنيا کې
د توپان نغمه خوره کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې نړۍ له بوی شي پاکه
او شي ړنګه پاچاهي د ځناورو ، ګنهکارو هوسونو
او څو تنه بېګناه به
شي سپاره د نوح بېړۍ کې.

۲۲/۴/۱۳۶۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تېزابو باران

زما د عشق د تنکو هیلو سترګې
لا د هوس د خوږلنیو په بڼ
د ګل پر پاڼو غوړېدلې نه وې
چې تا د قهر د تېزابو باران
د اورنې اسمان له شونډو څخه
په زغرده زغرده پرې راووروه
او د تنکۍ مینې په سترګو کې دې
د وير لمبه په خندا تاوه کړه راتاوه کړله.

۲۶/۶/۱۳۶۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

سندرغاړي

د ختیځ- لوېدیځ وګړو !
د مرګي له وېرې مړاو مړاو هیلو !
د ژوندون په جبل کې بندو د نړۍ د هوسونو پاچایانو !
او د عشق د رنګینیو د سیندو مستو څپو کې
سترو سترو ماښو ګانو !
د ژوندون هره شېبه مو
د نڅا و خنداګانو په تالونو کې کړه تېره
په هر رګ کې د وجود مو
د عطرو وینه جاري کړئ
او هوس هوس زړګو ته
د خوښیو لمبې غرپ کړئ !
چې کلونه مو دې وشوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرګونو سندرغاړي
زموږ کور کې مېلمانه دي
هغه لویه هوجره ګورئ !
چې شاوخوا یې د زمزم ویالو نیولې
او په مخ کې یې د توتو انګور تاکو ونو شین
سیوری جوړ کړی
په همدغه ځای کې ناست دي
یو سپین ږیری په کې نه شته
ټول ځوانان ترېنه راتاو دي
په هر وار چې ترنګ او ترونګ شي
له څو تنو روح جلا شي
بس کلونه مودې وشوې
چې زموږ د کور هوجره کې
سندرغاړي مېلمانه دي.

۲۲/۴/۱۳۶۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د طاعون په لوپټه کې

د طاعون په لوپټه کې
د سرزورو احساساتو
شینکی فصل ټوکېدلی
د یاغي میني په تور یې
لاس و پښې دي پرې ترلې
د اجل وږمه پرې اوري
رژوي یې خنداګانې
خو د روح قاتلان (دواړه)
ورته ګوتې پر غاښ ناست دي
وایي څه مټکور عشق دی
وایي څه لمبه جذبه ده
د اورونو ټال کې زانګي
د ژوندون سندرې وایي !؟

۵/۲/۱۳۶۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د احساس لوخړه

ما د لمبو د ترحم په سیند کې ولمبوئ
او د حسین قهر په سترګو کې مې
د تونديې مینې د احساس لوخړه
د اور په غېږه کې د ویر په تنور
د اور لړوني غونديې تاوه کړئ
د مینې په لاس
څو چې د عشق له کاڼو سترګو څخه
د سوزېدلي احساس کړېکه باندې
د عاطفې اوښکې راوڅڅېږي
او د جنون پر دود وهلې دښته
تنکي تنکي ګلان راوټوکېږي.

۲۵/۲/۱۳۶۶
خوشال خان لېسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادګارونه یادګارونه

مــا درتــه لیکلــي وای شــعرونه او شــعرونه
تــا زلفــو کــې ایښــي وای ګلونــه او ګلونــه
مــا پــه وچــو شــونډو درنــه کــړي وای ســوالونه
تــا پــه زړه را ایښــي وای زخمونــه او زخمونــه
مــا ژونــد تــه نیــولي وای دارونــه او دارونــه
ستا شونډو خندا کړای غورځنګونه غورځنګونه
زړه کــې زمــا بــل وای ســره اورونــه ســره اورونــه
ســتا ژونــدون ډیــوې وای څراغونــه څراغونــه
دغســـې وای هیلـــې او همداســـې ارمانونـــه
مــا ورتــه ژړلــی تــا خنــدلی ولونــه ولونــه
حســـن بـــه د تـــا و داســـتانونه داســـتانونه
ژونــد بــه تــول زمــا و یادګارونــه یادګارونــه.

۲۱/۷/۱۳۶۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاږو ونه ژړلې

عشق د هوس په لمبو
د مستو کاږو د خندا په څپو
د تېزابونو د اورونو ژرنده
تاوه راتاوه کړه د درد په وینو
او د امید د ګلو موسک نظر یې
د غم پر لیکه په اور وارړاوه راوارړاوه د حسن په زور
خو کاږو ونه ژړل
لاهسې خاندي له خندا نه شنه دي
د عشق لمبو کې امید ونه کړي
زړو د اغزیو کې ګلونه کړي
د خوږې مینې د ښکلا په امید
د سرو سکروټو سره تخمونه کري.

۱/۱/۱۳۶۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

مېړتونخور

ځنګ ته ناست ومه د ونې
د ټپي پرېشانۍ خيال مې سترګې ورو ورو خوبولې
پام مې شو د ونې ډډ ته
يو سورکي مېړتونخور پرې خپل وزرونه رپولو
اوږده ژبه يې له خولې نه بهر کړې په هنروه
چې مېږيان به پرې راټول شول
لکه غرپ د مستو ميو به يې تېر کړلو له ستونې
د خوندو د عشق لمبو و مخ په پورته روان کړی
ورو نږدې شو د غومبسو د ژوندون د ځالې ځنګ ته
چې ټول عمر وې له تندې جل وهلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

له غوسې نه تکې سرې په اور کې تاوې
کړه يې ژبه ورته مخکې په هنر په مکر وړاندې
يو ناڅاپه سرو غومبسو يې پر ژبه پر مښو که
او پر سترګو
زهرجن نېشونه ښخ کړل
((لس يو ولس شپېې)) وروسته مې کتل چې:
درد کې تاو مېږتونخور
د ونې ډډ نه راګوزار شو.

۱۴/۲/۱۳۶۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امید ځانګه

د زړه کـور کـې مـې د شـعر غـوټۍ غـوړېږي
د خـــزان ســـره ســـيلۍ ده رژوي يـــې

د امیـد ځانګـه چـې لـږ شـانته اوږده شـي
د ظـالم پـه لاس کـې لـور دى پرېکـوي يـې.

۱۳۶۵ل کال
خوشال لېسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسرافیل شپېلۍ

د اورنیو اغزو زړه کې ښکلا چېرته لګي
د سوو شونډو په لمبو کې خندا چېرته لګي

زما د زړه د پرهرونو سره او شنه ګلونه
ستا د خمارو زلفو ول کې اشنا چېرته لګي

منم احساس مې د اورونو زړو کې ګل ټوکوي
خو ستا د بزم رنګینیو کې دا چېرته لګي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانده په کرس مې د تناکو شونډو لیکو باندې
د خوږلنیو په محفل کې ګدا چېرته لګي

د اسرافیل د شپېلۍ غږ ورته راورسېده
د پښتنو سپېره وطن کې رنا چېرته لګي

خود ستا د مینې د رنګینې کوڅې ګوټ ته نه ځم
د میو ډنډ کې د سرو او ښکو ځلا چېرته لګي.

۱۱/۷/۱۳٦۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جنګ باج

ارمان د اوښکو نازولو وخوړ
لکه موسکې شبنم چې ګلو وخوړ

ددې ګلاب ګلاب وطن حسن مې
څه هم پردیو څه هم خپلو وخوړ

چا ته لمبه لمبه احساس وښیم
وطن زموږه نابللو وخوړ

څه بې پښتو شول پښتانه د وختو
باج د جنګونو تېرې مغولو وخوړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

يــو اســمعيل پــه دغــه لــوی کلــي کــې
نـــيم نـــازولو او نـــيم ښـــکلو وخـــوړ.

۱۳۶۷ ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیند په منځ کې

چې د نن پر زلفو وتړو مبم ګلان کتار کتار
لکه شنه چې پسرلي کړم پر بیابان کتار کتار

دا خوږې خوږې خبرې دا خوږې وعدې مې خیال کې
تړوکوي د جنت حورې او غلمان کتار کتار

پس له مرګه به زموږه یوه ورځ همدا اسې راشي
دریدلي به وي دار ته رهبران کتار کتار

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه اولـې مينـې وسـو څـه خـوږې يـاراني دود کـړو
اوس ولاړ د سـيند پـه مـنځ کـې پښـېمان کتـار کتـار

بـس همـدا د سـاده ګـانو د سـندرو غــزل وايــه
چـې تـرې وځـي هـره ورځـې هوښـياران کتـار کتـار.

۱۳۲۹ل کال د ورې مياشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوی ګودر

ســـــترګو اوتـــــرو ورتـــــه هـــــېځ ونـــــه وې
د زړه ســـــــندرو ورتـــــه هـــــېځ ونـــــه وې

لویـــــه څپـــــه د اوبـــــو راغللـــــه پـــــرې
د اور بڅـــــرو ورتـــــه هـــــېځ ونـــــه وې

هغـــــوی زمـــــوږه وینـــــې تـــــویې کړلـــــې
زمـــــوږ ملګـــــرو ورتـــــه هـــــېځ ونـــــه وې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېــــره لمبـــــه شـــــوه د پرديـــــو دلتـــــه
زمـــــوږ لښـــــکرو ورتـــــه هـــــېڅ ونـــــه وې

نظـــر مـــې ښـــکل کـــړې خـــوږې شـــونډې د يـــار
لمبـــــو شـــــکرو ورتـــــه هـــــېڅ ونـــــه وې

د لـــــيلا ګـــــانو ګـــــودر وســـــو ځېده
خـــــو ســـــربېرو ورتـــــه هـــــېڅ ونـــــه وې

اخـــر يـــې ښـــکل کـــړ اســـمعيل پـــه شـــونډو
د چـــــا خبـــــرو ورتـــــه هـــــېڅ ونـــــه وې.

۱۳۶۷ل کال د سلواغې مياشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړاوي اننګي

ژوند سوزېدلو نهيلۍ نه توېدلي اوښکي
د چا د مينو جنازو کې څڅېدلي اوښکي

شهيد و تاسو نه که هلته چا پوښتنه وکړه !
ورته به وايئ چې وطن کې بهېدلي اوښکي

خدايه د ستا له ترحم او له پېرزو مننه
نوري دې وا خله دا ډالۍ دا رالېږلي اوښکي
څومره ښه ښکاري هلته ستا د موسکو شونډو خندا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلتــــه پــــه مــــړاوو اننګــــو کــــې ځلېــــدلې اوښــــکې

خــــود بــــه د رب لــــه عواطفــــو نــــه ګيلــــه کومــــه
هلتــــه خنــــداوې دلتــــه ولــــې رســــېدلې اوښــــکې

ګــــوره احساســــه هغــــه کــــور کلــــی يــــوازې نــــه کــــړې
چــــې ګرېوانــــو کــــې يــــې ټــــول عمــــر ګرځېــــدلې اوښــــکې.

۲۴/۱/۱۳۶۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمد خان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیا ته راغلی او د علم په ژوند کې زیږېدلی. دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولې دي، تر هغه وروسته کابل ته راغلی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نوموړې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د ماسترۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول. استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده درو سپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده و منله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکادیمیکو ایکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د و اقعیتونو او حقایقو د څرګندیدو له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اینبودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې) او(د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اثـار، ایـډیټ او چـاپ کـړي دي دغـه راز یـې پـه سـلګونو کورنیـو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسـونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلتـه بـه یې د اثـارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	خرنګوالی	چاپکال
• متکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

• هیلې	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• نیمګړي ارمانونه	د حیران شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د نازو انا یاد	د سیمینار د لیکنو ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د استاد الفت نثري کلیات	د استاد الفت نثرونه	دریم ۱۳۸۷
• سیندونه هم مري	د اسحق ننګیال شعري منتخبات	دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستارتره کي اثر — دویم ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپرې اثر دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر د اماراتو یونلیک دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی د اروپا یونلیک لومړی ۱۳۸۷
- د پنتاګون ترڅنډو د امریکا یونلیک لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری دویم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه دویم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- بېړنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په ورېمو کې لومړی ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- افغانستان په سیاسي کړلیچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- اوسنی رسنی لومړی ۱۳۸۷
- کډوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای(ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته د نور زغم او سېلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل- افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

maṭakor

(collection of poems)

By:
M.Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-03-7

9 789936 500037 >

د خپرونو لړ: (۴)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library